

Finansförbundets åsikt om Kontantfritt samhälle

Finansförbundet vill ha ett kontantfritt samhälle. Ett viktigt skäl för detta är att minimera risken för rån. För Finansförbundet är det en självklarhet att ingen ska behöva vara rädd för att bli rånad på jobbet.

Därför tycker Finansförbundet att

- Kontanter på sikt ska ersättas av andra betalningslösningar och att lagstiftningen till dess ska främja användandet av andra betalsätt än kontanter.
- Företag som tillhandahåller betalningstjänster ska utveckla lösningar för olika betalsituationer och betalningsanvändare.
- Tillgång till betalkort och/eller andra elektroniska betalmedel ska vara en rättighet. Insatserna måste öka för att minska det digitala utanförskapet gällande finansiella tjänster. Genom att främja den tekniska utvecklingen kan fler individer ges tillgång till digitala betalningsmöjligheter.
- Säkerhetsnivån för de anställda ska alltid vara hög, oavsett om ens arbetsuppgifter involverar hantering av kontanter eller inte.
- För att kunna säkerställa en god arbetsmiljö ska risk- och konsekvensanalys göras inför förändringar.

Ett rån är en mycket traumatisk upplevelse och en grov kränkning mot den som utsätts. Rånet drabbar dessutom många fler än dem som är med om själva händelsen, det vill säga även familj, vänner och kollegor påverkas negativt. Undersökningar visar att rån ger upphov till en rad skador och negativa effekter. Arbetsmiljön är därför huvudskälet till att Finansförbundet vill ersätta kontanter med andra betalsätt.

Kontanterna bidrar även till andra samhällsproblem. Kontanter används i stor utsträckning i den svarta ekonomin och en stor del av kontanterna i Sverige återfinns inom den kriminella sektorn. Kontanthantering är en kostsam process för samhället. Fysisk hantering av kontanter, som att distribuera och förvara sedlar och mynt, är dyrt och dessutom inverkar transporterna negativt på miljön. Kortbetalningar kräver ingen fysisk hantering, men innebär kostnader för till exempel IT-infrastruktur.

Samtidigt som bank- och värdetransportrån har minskat flyttar brottsligheten i ökande utsträckning över till de digitala systemen. När kontanta betalningar byts ut mot digitala måste därför system för kontroll och brottsbekämpning följa med. Bedrägerier har blivit en allt större inkomstkälla för de kriminella gängerna, som ofta riktar in sig mot svagare grupper i samhället. Finansförbundet välkomnar ett ökat fokus, från alla berörda aktörer, på att minska sårbarheter i betalningssystemen som öppnar möjligheter för bedrägerier.

Många banker har i dag övervägande kontantfria bankkontor. Detta har inneburit en säkrare arbetsmiljö för de anställda. Det är dock viktigt att vara medveten om att denna utveckling samtidigt har medfört oönskade konsekvenser i form av ökad mängd klagomål och hot från kunder. Genom exempelvis förebyggande arbetsmiljöarbete och information kan en del av dessa problem förebyggas. Övergången till ett kontantfritt samhälle måste ske på ett ansvarsfullt sätt och de digitala bank- och betalningstjänsterna måste vara tillgängliga för alla som har behov av dem, oavsett till exempel ålder, modersmål eller begränsad förankring i majoritetssamhället. Samhället ska vara inkluderande, med lika

möjligheter för alla. Det är en förutsättning för den övergång till ett kontantfritt samhälle som Finansförbundet strävar efter.

En övergång till mer digitala betalningssätt behöver även ta hänsyn till behov av beredskap i händelse av krig eller kris. Det behövs redundans i betalsystemet, så att fler betalningslösningar finns tillgängliga parallellt och kan komplettera varandra i det fall en, eller flera, slås ut av krig, cyberattack eller annan händelse.

Reviderad av förbundsstyrelsen: november 2024.